

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Pavlo Tychyna Uman state pedagogical university
Регіональний науково-творчий центр художньої освіти і майстерності
Regional scientific and creative center of art education and skills
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Ivan Zyazyun institute of pedagogical education and adult education of NAPS of Ukraine
Інститут обдарованої дитини НАПН України
Institute of a gifted child of NAPS of Ukraine
Інститут проблем виховання НАПН України
Institute of problems of education of NAPS of Ukraine
Міжнародна федерація хорових диригентів
International Choral Conductors Federation

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ:
ЗДОБУТКИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**THE THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF
ART EDUCATION:
ACHIEVEMENTS, PROBLEMS AND PROSPECTS**

Матеріали
X Міжнародної науково-практичної конференції
(19-20 жовтня 2023 р.)

Умань
2023
Uman

Головний редактор:

Терешко І. Г., кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. декана факультету мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Відповідальний редактор:

Калабська В. С., кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана факультету мистецтв з наукової роботи, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Бикова О. В., кандидат педагогічних наук, в. о. завідувача кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Музика О. Я. кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Радзівіл Т. А., кандидат педагогічних наук, завідувач-доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Семенчук В. В., доцент, завідувач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Заслужений працівник культури України;

Козій О. М., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету мистецтв
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 3 від 26 жовтня 2023 року)*

Т30 **Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи** = Theoretical and methodological aspects of art education: achievements, problems and prospects: матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф., м. Умань, 19-20 жовт. 2023 р. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-т мистецтв [та ін.] ; [голов. ред. Терешко І. Г. ; відпов. ред. Калабська В. С. ; редкол.: Бикова О. В., Музика О. Я., Радзівіл Т. А., Семенчук В. В., Козій О. М. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2023. – 197 с.

У збірнику опубліковані наукові тези та статті, в яких розкрито актуальні питання здобутків, проблем та перспектив мистецької освіти. Розраховано на спільноту науковців, викладачів, докторантів, аспірантів, учителів та здобувачів ВО – усіх хто цікавиться проблемами мистецької освіти. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за використані джерела; достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

УДК 37.013:7(06)

Волошенко А. СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ- ХУДОЖНИКІВ РОБОТІ М'ЯКИМИ МАТЕРІАЛАМИ	35
Гайда І. Б. РОЛЬ РЕПЕРТУАРУ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	40
Го Юйчань АРХІТЕКТУРНІ НОВАЦІЇ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ XX СТОЛІТТЯ У КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ВИМІРАХ ДОБИ	43
Головченко М. В. МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН	47
Демченко В. РОЛЬ СЕМІОТИЧНИХ ТА МИСТЕЦЬКИХ ЗАСОБІВ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	51
Дишлевий С. О. ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	55
Заболотна А. А. ТОЛЕРАНТНІСТЬ, ЯК СКЛАДОВА ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	60
Івашкевич В. О. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ	65

Вважаємо, що розглянуте питання потребує здійснення подальших наукових досліджень, зокрема, щодо перспективи вивчення сучасних методик навчання майбутніх художників-педагогів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алтухова А. Азаркіна М. Лісунова Л. Чєн Н. Чаус Д. Теоретичні і методичні основи образотворчого мистецтва (для здобув. друг. освіт. рівня (магістр) спец. 014 – «Середня освіта. Обр. мист.») : навч. пед. пос. ХНПУ імені Г. С. Сковороди. / кол. авт. ; за заг. ред. Т. В. Паньок. Харків, 2022. 80 с.
2. Берlach О.П., Чихурський А.С. Використання пастелі в станковому живописі: метод. рекомендації. Луцьк, 2017. 18 с.
3. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Видавничий дім «Слово», 2007. 296 с.
4. Сова О.С. Формування художньо-педагогічних умінь майбутніх учителів образотворчого мистецтва в пленерному процесі практики : дис.... канд. пед. наук : 13.00.02. нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2018. 320 с.
5. Шевнюк О.С. Загальнодидактичні методи в навчанні образотворчого мистецтва у системі вищої освіти: зб. наук. пр. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. Київ, 2016. Вип. №11, С. 35–49.
6. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди; редкол.: В.І. Шинкарук (голова). Київ: Абрис, 2002. 742 с.

УДК 377.1

Гайда І. Б.,
старший викладач кафедри
«Музичне мистецтво»
Мукачівський державний університет

РОЛЬ РЕПЕРТУАРУ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Неможливо недооцінювати силу і роль музичного мистецтва в житті людини. Перші його прояви починаються з колискової матері і супроводжують людину впродовж її життя. Це і слухання музики, чи наспівування пісень, коли людина займається спортом, чи виконує домашню роботу, чи відпочиває на природі, чи перебуває в глибоких роздумах. Величезна сила музики здатна впливати на емоції, почуття людини і при цьому допомагає долати різні життєві ситуації чи то

радість, чи сум. Вона здатна розвеселити, коли на душі не до сміху, заставити заплакати, чи танцювати під відповідну мелодію, задуматись над чимось, а також співчувати разом з іншими. Відповідно музичне мистецтво маю силу виховувати дітей, молоде покоління, а також впливати на суспільство в цілому. Неповторність музики полягає в тому, що вона є зрозумілою у всіх країнах світу і для цього не потрібно перекладача.

Для того щоб музичне мистецтво могло виконувати свою навчально-виховну роль у суспільстві, потрібні висококваліфіковані фахівці в галузі музичного мистецтва, як в педагогічній діяльності, а також висококваліфіковані виконавці тому сучасне музичне мистецтво, його розвиток базується на розвитку і вдосконаленню системи музичної освіти, методики навчання, виконавського мистецтва, музичного репертуару.

Важливе місце у формуванні і підготовці висококваліфікованого фахівця займає підбір музичного репертуару. Це є один з важелів успіху у підготовці фахівців музичного мистецтва, які в майбутньому зможуть торкатися струн людської душі. Правильний підбір музичного матеріалу в навчальному процесі розвиває технічні можливості музиканта-початківця, а також музиканта професіонала, який постійно працює над своїм професійним ростом. Для цього викладач використовує гами, етюди різні технічні вправи, але в відповідній послідовності від легкого до складнішого, від можливості учня чи здобувача, а також враховуючи слабкі його сторони при грі на музичному інструменті чи при роботі над вокальною технікою. Різні музичні інструменти мають свою специфіку і розвиток різної техніки, яка характерна для того чи іншого інструменту. Гра на духових інструментах вимагає великої уваги роботи над дихальними вправами. Виконання довгих звуків, робота над гамми, етюдами, а також іншими вправами спрямовані на підготовку виконавського апарату, що є основою музиканта-духовика. Вони збільшують ємність легенів, допомагають укріпляти відповідні дихальні м'язи, які покращують якість видобування звуку, виконання довгих фраз, а також різноманітних динамічних ефектів при виконанні музичних творів. Дані вправи розвивають його техніку, яка є основою при грі на духових інструментах.

Різноманітні вокальні вправи, гами, вокалізи формують музиканта-вокаліста. Вони сприяють правильній постановці голосу, розвивають вокальну техніку, впливають на тембральну окраску

голосу на чистоту інтонування різноманітних звуків, розвивають діапазон вокальних можливостей вокаліста, що відповідно буде розширювати виконавські можливості співака при підборі репертуару. Дуже важливими є гами, етюди і інші технічні вправи для становлення музиканта скрипаля, які є неоціненними при навчанні чистого інтонування, а також при грі в позиціях, що є характерним лиш для гри на струнно-смичкових інструментах. При грі на баяні, акордеоні, фортепіано виконання гам, арпеджіо, акордів етюдів перш за все сприяє правильній постановці руки, а також розвиває різні види техніки. Для цього використовують вправи етюди на різні види техніки. Одні етюди, вправи, оригінальні музичні твори для розвитку техніки впливають над розвитком так званої мілкої техніки, яка в свою чергу може бути гамоподібна, арпеджіоподібна або змішана. Інші вправи, етюди впливають над розвитком акордової техніки музиканта-початківця чи музиканта-виконавця. Даний тип музичного репертуару є основою в навчанні, розвитку музиканта і правильний його підбір сприяє розвитку технічних можливостей музиканта, що відповідно впливає на можливості виконання творів різної складності, на якість звуковидобування, а також на якість емоційного впливу музичного твору на слухача, що і визначає сутність музичного мистецтва, його роль, яку воно виконує в суспільстві.

Крім вищеназваних творів в підготовці фахівця музичного мистецтва також використовують поліфонічні твори, твори крупної форми, оригінальні п'єси, написані для відповідних музичних інструментів, музичні твори перекладені для виконання іншими інструментами, а також кращі зразки народної музики. Всі ці музичні шедеври направлені на виховання музичного мислення, яке потрібно фахівцю музичного мистецтва, щоб могли зрозуміти той чи інший музичний твір, і зможти донести його до учня, здобувача чи слухача.

Наша мова складається з голосних і приголосних звуків, які утворюють слова, за допомогою яких ми можемо спілкуватися з іншими. Музика складається із звуків, які переходять в ноти, які також утворюють мову, якою можна спілкуватися, але щоб цю мову розуміти потрібно розвивати музичне мислення. Для цього і використовуються в навчанні музичні твори різного характеру, різних жанрів, різних епох, різних стилів, тому дуже важливе значення має майстерність викладача чи керівника в підборі музичного репертуару для учнів здобувачів в процесі їхнього навчання і музичного виховання.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>